

Posudek diplomové práce

Autorka: Anna Juráčková

Název: Potřebuje komunitní práce teorii?

Autorka posudku: PhDr. Hana Janečková PhD., Evangelická teologická fakulta UK,
3. lékařská fakulta UK v Praze

Diplomová práce je vzorně vypracována jak po stránce formální úpravy, tak co do jazykové kultury. Jde o práci nesmírně obsáhlou, avšak věcnou, obsahově bohatou a zajímavou. Zahrnuje i rozsáhlý soubor prostudované české i cizojazyčné literatury, s níž autorka ve svém textu pracuje velmi erudovaně. Vzorným způsobem je ošetřena informovanost účastníků zapojených do kvalitativního výzkumu a jejich poučený souhlas s poskytnutím rozhovoru.

Práce nejprve usiluje o zformulování vlastních teoretických východisek pro pochopení pojmu komunita a jejího významu pro člověka. Autorka přináší nové, netradiční úhly pohledu na téma komunity, zamýšlí se nad jejími filozoficko teologickými a filozoficko politickými základy, které ji přivádějí k prozkoumání pojmů přátelství, solidarita, spravedlnost, komunitarismus, komunita v postmoderní době. Takto autorka hledá vlastní východiska pro porozumění společenství, všímá si nových souvislostí (historických, sociálně-politických, sociologických) a připravuje vlastní teoretický rámec pro pochopení komunitní práce. Teprve s tímto vybavením přistupuje ke svému výzkumnému projektu.

Práce postupně identifikuje hlavní motivy (příčiny) komunitní práce v teologickém a filosofickém pojetí vztahu člověka a Boha. Teoretické přístupy umožňují, dle autorky, porozumění tomu, proč komunitní práci děláme. Zdůrazňuje, že teorie komunitní práce by měla přispívat též k její reflexi a jejímu rozvoji. Dle autorčiných zjištění teorie dále identifikuje rizika moderních společností (ghettoizace, izolace lidí, růst sociálních nerovností). Významným sociologickým pojmům (potřeby, funkce, zdroje komunity) se autorka přibližuje zejména v první kapitole, kde se obšírně zabývá vymezením termínu komunita. Později, v samostatné části práce, redukuje sociologický pohled především na problematiku "solidarity", přičemž se však vrací zpět k teologicko-etickým východiskům (s. 54-63). V prezentaci sociologických konceptů pak čerpá z nepřímých zdrojů, často z pera nesociologů (Balík, Matoušek), takže kapitola, nepůsobí zcela přesvědčivě díky své roztržiténosti.

Volba hloubkových polostrukturovaných rozhovorů jako hlavního metodologického nástroje je vzhledem k cíli diplomové práce zcela adekvátní. Vysoká úroveň jejich zpracování ukazuje, že se autorka dobře seznámila odbornými postupy kvalitativní metodologie a využila jich s velkou pečlivostí a zájmem. Lze jen podotknout, že její popis metod, kterých ve své práci užívá, není úplný. Vedle hloubkových rozhovorů s osobnostmi komunitní práce vedla ještě předtím další rozhovory (v rámci svého nereflektovaného předvýzkumu) s kolegy a teology, když hledala porozumění teorii komunitní práce. Svě rozhovory doplnila také e-mailovou korespondencí.

V práci se vyskytují jen drobné nedostatky či nesrovnalosti. Problém je v citování sekundárních zdrojů, takže v odkazech nenajdeme např. Bauman, Giddense, Tönniese, Ganse, Buriánka, jejichž jména jsou ovšem v textu uvedena. V gramatice činí autorce problém rod podstatného jména "osobnost" - ten musí být vždy ženský (samy osobnosti,

osobnost I a její teorie...). Také psaní velkého písmena ve slovech Diakonie a Diakonika je matoucí, neboť jde o obecné výrazy (diaconia - řecký výraz pro službu lásky, pomoc bližnímu v nouzi ; diakonika, diaconics – obor praktické teologie). Počáteční velké písmeno je naopak spojeno s názvy organizací (Diakonie ČCE ale např. Slezská diakonie). Občas se v textu vyskytuje nesprávná gramatická vazba (*např. v anotaci: Práce seznamuje se novodobým koncepty společenství, které se může jevit...;na s. 102 ...je specifická rozsahem a intenzitou, které ji příkládá; ...kterým lze považovat novozákonní tradici*), což snižuje srozumitelnost některých formulací. V textu je také užita zkratka KKC (s. 57, 61, 62), která není všeobecně známa, nevšimla jsem si však, že by byla někde vysvětlena.

S pomocí studia odborné literatury a prostřednictvím empirického výzkumu autorka dospívá k závěru, že osobnosti komunitní práce si uvědomují potřebnost teorie pro svoji práci se společenstvím, pro porozumění komunitě a pro volbu vhodných postupů, které ve své práci s komunitou používají. Autorka si však nadále klade otázku, zda je teorie také využívána pro reflexi komunitní práce. To by mohlo být předmětem jejího dalšího výzkumu.

Přes drobné nedostatky jde o práci, která přináší nové pohledy a je pro čtenáře obohacím a inspirací. Také po stránce metodologické nelze práci nic zásadního vytknout.

Doporučuji předloženou diplomovou práci k obhajobě a její hodnocení písmenem A – výtečný.

V Praze 9.8.2014

Otázky k odborné diskusi.

1. Zaměření na komunitu vidí autorka skrze nejrůznější "iniciativy" a "komunitní snahy". Teorie komunity (společenství) ale vzniká pozorováním života, porozuměním tomu, co bychom mohli nazvat Božím stvořením. Kde můžeme dnes tyto spontánní sociální procesy pozorovat? Existuje v postmoderní době nějaká přirozená "komunitní praxe"? Existují nějaké "modely" fungujícího společenství? Mohou komunitu nahradit zmiňované „sociální sítě“?
2. Které teoretické koncepty jsou pro komunitní pracovníky důležité? Jaké teorie by měli komunitní pracovníci znát?